

SUOMEN AKATEMIA
TIETEEN RAHOITTAJA JA ASiantuntija

**Keskeiset muutokset Akatemian
rahoitusehdoissa ja -muodoissa**

Ylijohtaja Riitta Mustonen

Keskeiset muutokset

Suomen Akatemian päätös

- Rahoitusmuotojen uudistus syksyllä 2010

Eduskunnan päätös

- Yliopistolaki
  - Yliopistojen oikeudellisen aseman muutos 2010
  - Akatemian rahoituksen muuttuminen valtionavustukseksi
  - Maksatus/laskutus
- Akatemialaki
  - Akatemiaprofessorin ja -tutkijan virkojen muuttuminen tehtäviksi 2010

Valtiovarainministeriön työryhmä 2007, opetus- ja kulttuuriministeriön ja Akatemian välinen tulossopimus 2009

- Hakujen kustannuslaskenta kokonaiskustannusmallin mukaan 2009
- Poikkeuksena eduskunnan päätöksellä akatemiaprofessoreiden ja –tutkijoiden rahoitus edelleen lisäkustannusmallin mukaan

Rahoitusmuodot uudistuvat

Uudistuksen tavoitteet

- Rahoitusmuotoja **selkiytettiin, terävöitettiin ja priorisoitiin**
  - rahoitusmuotojen roolit ja tiedepoliittiset tavoitteet
  - keskeisimpien vahvistaminen ja kehittäminen
  - suurempien kokonaisuuksien rahoittaminen
  - nopeampi prosessi

3x3-rahoitusmalli

- Rahoitusmuotojen päällekkäisyyksiä karsittiin
  - Pieniä rahoitusmuotoja on kehitetty ja liitetty uusiin rahoitusmuotoihin
  - Rahoitusmuotoihin lisää joustavuutta
- Kansallinen, kansainvälinen ja sektorienvälinen liikkuvuus läpäisevästi kaikissa rahoitusmuodoissa → **Liikkuvuussuunnitelma**
- Bilateraaliosopimukset eräiden maiden kanssa säilyvät → apurahaa tutkijavierailuihin
- Yksi hakemus / haku aika (akatemiahanke, akatemiaturkija, tutkijatohtori)
- Rahoitusta haetaan pääasiassa syksyllä
- Rahoitusmuodot selkeämmäksi hakijalle

Mikä muuttuu? (1)

- Yleiset tutkimusmäärärahat → Akatemiahanke
  - Varttuneen tutkijan määräraha
  - Tutkijoiden liikkuvuus työelämässä
  - Kansainvälisten yhteishankkeiden valmisteluraha
- Tutkijatohtorin projekti → Tutkijatohtori
  - Tutkimuskulut → Ryhmäraha poistuu
  - Tutkijoiden koulutus ja työskentely ulkomailla
- Akatemiatutkija
  - 3–9 vuotta tohtorintutkinnosta
- Työelämässä olevien jatkokoulutus
  - lopetetaan

Suomen Akatemian uudistuneet rahoitusmuodot

Tutkimus

Akatemiahanke
Suunnattu
akatemiahanke

Akatemian
tutkimusohjelmat

Huippuyksiköt

Tutkija

Tutkijatohtori

Akatemiatutkija

Akatemiaprofessori

Tutkimusympäristö

Infra

Tohtoriohjelmat

FiDiPro

Mikä muuttuu? (2)

Liikkuvuussuunnitelma

- Tutkimussuunnitelmaan tulee sisältyä hankkeen liikkuvuussuunnitelma
  - miten tutkimushankkeen tutkija tai tutkijat aikovat toteuttaa kansallista ja kansainvälistä liikkuvuutta rahoituskaudella,
  - miten ulkomaiset tutkijat osallistuvat hankkeen työskentelyyn sekä
  - millä muilla tavoin hankkeessa ylitetään kansainvälisiä, kansallisia, institutionaalisia ja julkisen ja yksityisen sektorin välisiä rajoja,
  - miten hankkeessa hyödynnetään kansainvälisiä tutkimuksen infrastruktuureja.
- Verkkopalvelun hakulomakkeella kerätään tiedot liikkuvuudesta tilastointia varten.

Mikä muuttuu? (3)

Hakuajat

- Syyskuu (poikkeus siirtymävuosi 2010, jolloin haku lokakuussa)
  - akatemiahankkeiden (yleinen tutkimusmääräraha) ja tutkijatohtoreiden haku siirtyy tammikuusta syyskuuhun
- Huhtikuu
  - tutkimusohjelmien haut siirtyvät tammikuusta huhtikuuhun

Muutokset rahoituskausissa lokakuun 2010 haun päätöksistä alkaen

- akatemiahankkeet 1.9. alkaen (nykyisin 1.1.), akatemiatutkijat 1.9. alkaen (nykyisin 1.8.), tutkijatohtorit 1.9. alkaen (nykyisin 1.1.)

Hakuajat

Syksyn haku (30.9.)

Yksi hakemus / haku

**Ensimmäinen
uusimuotoinen haku
lokakuussa 2010**

www.aka.fi → Tutkijalle → Nyt
haettavana → Lokakuun hakuilmoitus 2010

Kevään haku (30.4.)

Jos hakua ei ole syksyllä

HUOM! Viikon täydennysaika hakemukselle ei enää ole vaan täydennykseen on pyydetävä lupa Akatemiasta.

Mikä muuttuu? (4)

Hakemuksen täydentäminen

- Hakijan mahdollisuudesta itse täydentää hakemustaan verkkopalvelussa 7 vrk ajan hakuajan päättymisestä, on luovuttu
- Jos hakija havaitsee hakuajan päätyttyä merkittäviä puutteita hakemuksessaan tai hän on saanut esimerkiksi ulkomaisen yliopiston kutsukirjeen vasta hakuajan päätyttyä
  - **otettava yhteyttä esittelijään (hakuilmoituksessa mainittuun lisätietojen antajaan)**, joka avaa hakemuksen hakijan täydennettäväksi.
  - täydennys otetaan huomioon, jos se on mahdollista huomioiden hakemuksen eteneminen hakemusten arviointi-, valmistelu- ja päätöksentekoprosessissa

Uusi tutkimusalaluokitus

http://www.aka.fi/fi/A/Tutkijalle/Hakeminen/Hakuohjeet_/Tutkimusalaluokitus/

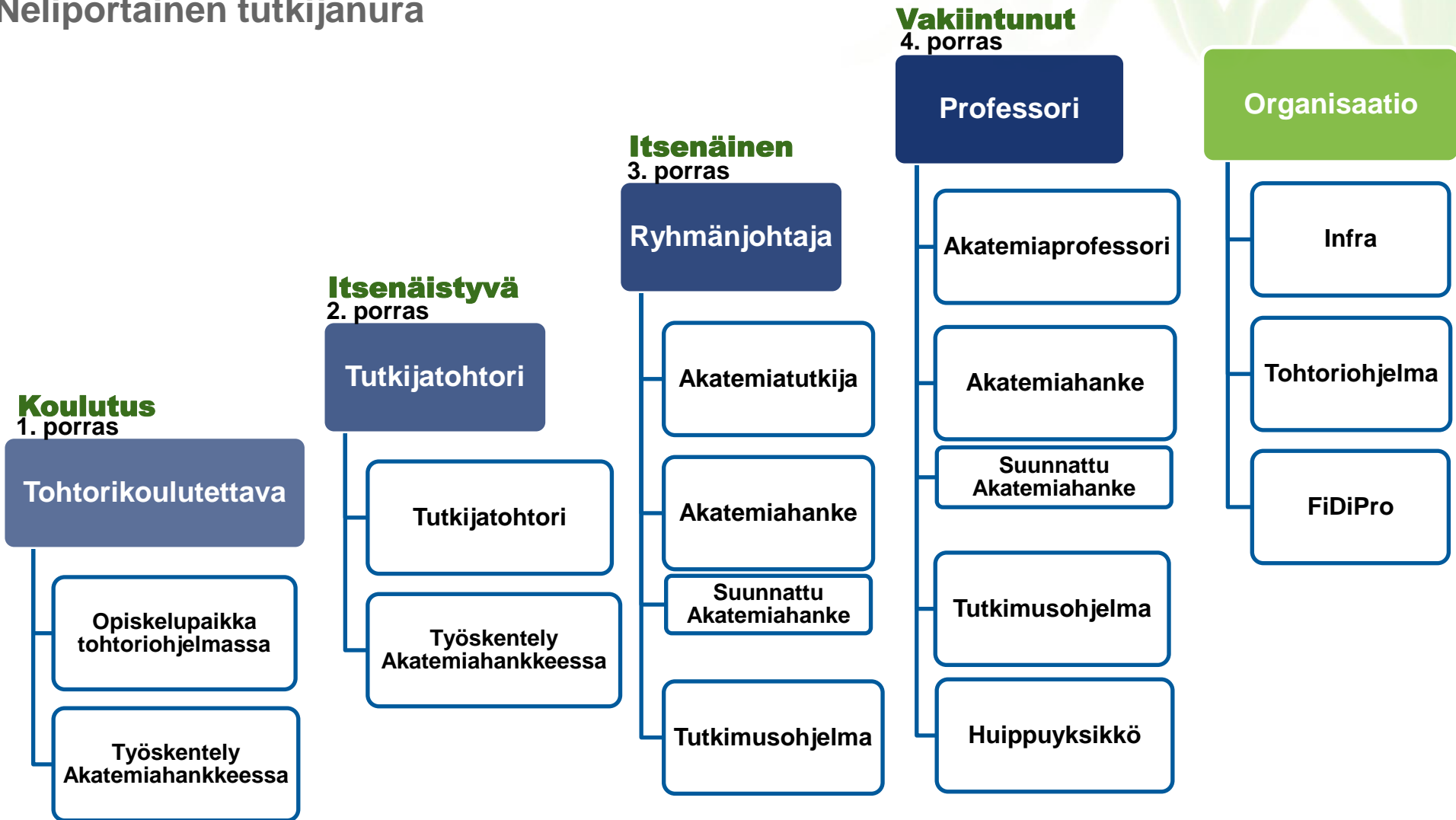
- 64 tutkimusalaa ja useita tutkimusalojen alaluokkia
- Mahdollisuus merkitä ensisijaisen tutkimusalan lisäksi neljä muuta tutkimusalaa ja alaluokkaa tärkeysjärjestyksessä
- Lisäksi tutkimusta ja tutkimusmenetelmiä kuvaavat asiasanat vapaatekstikenttään

Akatemiahanke

- **Tavoite:** edistää tutkimusryhmien korkeatasoista tieteellistä tutkimusta
- **Hakija:** tohtori, yleensä professori tai tutkimusryhmän johtaja
- **Rahoitusaika:** yleensä 4 vuotta
- **Rahoitetaan:** kaikkia hankkeen kustannuksia, jotka syntyvät esim.
  - tutkimusryhmän työajasta, tutkimuskuluista ja matkoista,
  - kotimaisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä ja liikkuvuudesta ja
  - kansainvälisten hankkeiden valmistelusta aiheutuvia kuluja
- **Erytisehdot:**
  - Sovelletaan kokonaiskustannusmallia (kkm), Akatemian rahoitusosuus enintään 80 %
  - Normaalin osa-aikaisen työajan kohdentamisen lisäksi **vastuullisen johtajan täysipäiväiseen palkkaan enintään vuoden rahoitus, esim.:**
    - ulkomailta paluu,
    - työskentely ulkomailla, toisessa tutkimusorganisaatiossa tai yrityksessä Suomessa
- **Lokakuun 2010 -haussa huomioitavaa:**
  - Jos tutkija haki tammikuussa 2010 yleistä tutkimusmäärärahaa, niin samaa / samankaltaista hakemusta ei arvioida uudelleen

Uudet rahoitusmuodot hakijan näkökulmasta

Neliportainen tutkijanura

Rahoitustietojärjestelmä uudistus – SARA

- Ulkoinen ja Akatemian sisäinen rahoitusjärjestelmä yhdistetään
- Ohjeistusta lisätty
- Käyttö luotettavampaa ja turvallisempaa kuin nykyisessä asiointissa
- Lokakuun 2010 -haussa hakemukset jätetään SARA:an

Tärkeää:

- Rekisteröityä hakijaksi pian lokakuun haun avaamisen 4.10. jälkeen
- Myös verkkopalveluitamme aiemmin käyttäneiden on rekisteröidyttävä uudelleen
- Kirjautuminen ja tunnistautuminen
  - Käyttäjätunnus & salasana: sähköpostiosoitteesta tulee käyttäjätunnus
  - HAKA-tunnistautuminen/ kirjautuminen käyttöön
- **Omien tietojen syöttö** (ml. CV)
  - Hyvissä ajoin ennen hakuajan päättymistä (29.10.2010, klo 16:15)
- Hakemusluonnoksen voi tallentaa ja jatkaa sen täyttämistä myöhemmin

Lisätietoja

Rahoitusmuotouudistuksesta

johdon erityisavustaja Sirpa Nuotio
johtava tiedeasiantuntija Tiina Petänen
verkkosivuillamme:

www.aka.fi → [Tutkijalle](#) → [Ajankohtaista](#) →
[Uudistuvat rahoitusmuodot](#)

Lokakuun 2010 hausta

hakuilmoituksessa mainitut henkilöt

www.aka.fi → [Tutkijalle](#) → [Nyt haettavana](#) →
[Lokakuun hakuilmoitus 2010](#)

Korkea laatu, uusiutuminen, tieteidenvälisyys, kansainvälisyys

Tutkijanvirat tehtäviksi

- Uusi laki Suomen Akatemiasta voimaan 1.1.2010 (TP vahvisti 20.11.2009)
- Akatemian toimintamomentilta rahoitetut tutkijanvirat lakkautettiin
- Lain selvitysosa:
  - toteutetaan kustannusneutraalina: lisäkustannusmalli
- Valtion talousarviossa rahoitus siirrettiin tutkimusmäärärahamomenteille valtuuspäätöksiksi (valtuuden tarve lisäkustannusmallin mukaan, yk 12,5 %)
- Virat muuttuivat työsuhteiksi tutkimuksen suorituspaikkoihin 1.1.2010
- Viroissa olleiden tutkijoiden (325 henkilöä) rahoituspäätökset muutettiin Akatemiassa vuoden vaihteessa
- Syksyllä 2009 sisään tulleet virkahakemukset (noin 550 kpl) muutettiin kesken rahoituspäätösten valmistelun tutkimusmääräraha-hakemuksiksi
- Ensimmäinen kokonaan uusimuotoinen haku lokakuussa 2010
- Lain perusteluosa ”suorituspaikan sitoumuksella varmistetaan tutkimuksen suorituspaikan sitoutuminen rahoituksen ehtoihin, jotka koskevat tutkijan työajan käyttöä muihin kuin tutkimustehtäviin ja muihin tutkijan toimintaedellytyksiin. Akatemia tulee sisällyttämään nämä ehdot tutkimusrahoituksen perusteita koskeviin päätöksiinsä ja hakuilmoituksiin.”

Kokonaiskustannusmalli ja laskutusmenettely Suomen Akatemiassa 31.8. ja 28.9. (klo 13-16, Akatemian juhlasali)

- **Ohjelma:**
- Päivän avaus: ylijohtaja, hallinto, Ossi Malmberg
- Kokonaiskustannusmallin vaikutukset Akatemiassa: tiedeasiantuntija Jarmo Laine
- Kokemukset maksatuksesta/laskutuksesta ja kokonaiskustannusmallin soveltamisesta:
  - yliopistojen havainnot
  - tutkimuslaitosten havainnot
- Kokemukset maksatuksesta ja kokonaiskustannusmallin soveltamisesta
  - ylijohtaja, hallinto, Ossi Malmberg
  - ylijohtaja, tutkimus, Riitta Mustonen
- Keskustelua
- Tilaisuuden yhteenveto: ylijohtaja (hallinto) Ossi Malmberg
- www.aka.fi → Akatemia → Tapahtumat → Akatemian kokonaiskustannusmalli ja laskutusmenettely –seminaari

Maksatus/laskutus

- Suomen Akatemian rahoitus valtiontalouden ulkopuolisille organisaatioille on valtionapua
- Yliopistot 1.1.2010 lukien juridisesti itsenäisiä oikeushenkilöitä. Muutoksen johdosta yliopistot irtaantuivat valtion talousarviosta ja Akatemian rahoitus yliopistoille muuttui valtionavustukseksi.
- Rahoitus maksetaan toteutuneiden kulujen perusteella laskua vastaan
- Yhtenäisyyden vuoksi maksatusmenettely koskee kaikkia tutkimuksen suorituspaikkoja esimerkiksi valtion tutkimuslaitoksia ja niiden tutkijoita
- Valtionavustuslaissa (voimaan 2001) säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä valtionavustuksia.

Hallintopäätös – valtionavustuslaki (1)

- Valtionavustuslain mukaan päätöksestä tulee ilmetä:
  - valtionavustuksen **saaja**
  - valtionavustuksen **käyttötarkoitus**
  - valtionavustuksen **määrä/laskentaperuste**

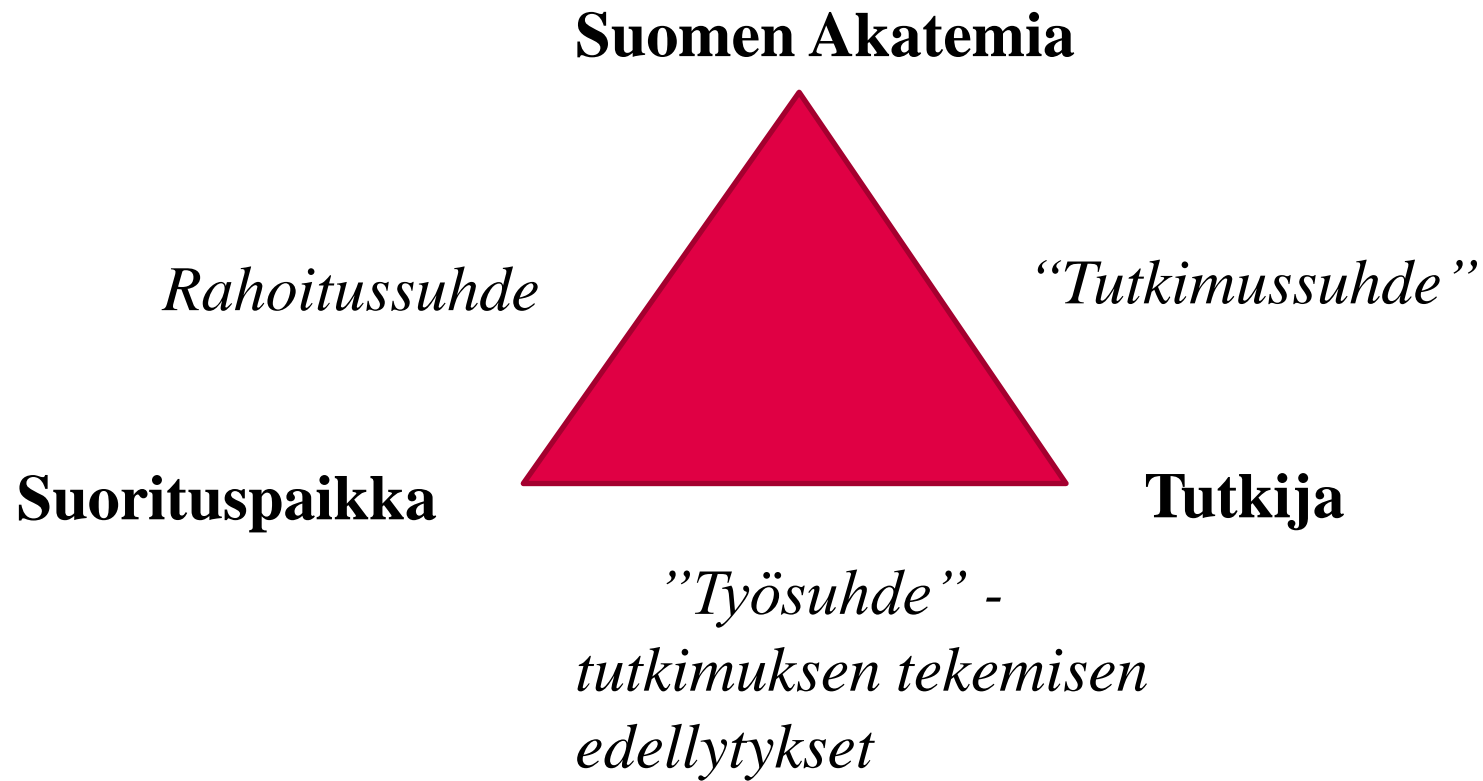
Hallintopäätös – valtionavustuslaki (2)

- Lisäksi avustuspäätöksestä tulee avustuksen *asianmukaisen käyttämisen ja avustuksen saajan oikeuksien ja velvollisuuksien varmistamisen edellyttämällä tavalla* käydä ilmi:
  - hankkeen hyväksyttävät kustannukset
  - avustuksen enimmäismäärä hankkeen kokonaiskustannuksista
  - muiden tulojen vaikutus avustuksen määrään ja käyttöön
  - avustuksen käyttöaika
  - saajan velvollisuus antaa selvitys avustuksen käytöstä
  - muut myöntämiseen, maksamiseen ja valvontaan liittyvät perusteet

Valtionavustuslain soveltaminen Akatemian toiminnassa

- Akatemian rahoitus kohdistetaan suorituspaikalle, joka hallinnoi varoja
- Valtionavustuslain näkökulmasta avustuksen saaja on suorituspaikka
- Suorituspaikka on sitoutunut käyttämään avustusta hakijan tutkimusta varten

Kokonaiskustannuslaskenta (kkm)

- Käyttöön 2009 hauissa
- Lisäkustannusmalli edelleen akatemiaprofessorin ja akatemiatutkijan tehtävien palkkausrahoituksessa (tutkimuskuluissa kkm)
- Akatemian rahoitusosuus enintään 80 %, jolla Akatemia rahoittaa hankkeen kokonaiskustannuksia
- FIRI 2010 -haussa Akatemian rahoitusosuus enintään 70 %
- Rahoituksen enimmäisosuutta sovelletaan yhtäältä haku- ja päätösvaiheen *arvioituja kokonaiskustannuksia laskettaessa ja toisaalta hankkeen kuluessa (laskutusmenettely) ja päättyessä (raportointi) toteutuneita kokonaiskustannuksia laskettaessa. Rahoitusosuutta sovelletaan yhtäläisesti hankkeen kaikkiin kustannuksiin eli sekä välittömiin että välillisiin kustannuksiin, myös yleiskustannusosuuteen.*

Kokonaiskustannukset hakemuksessa

- Hakemuksessa esitetään kkm:n mukainen rahoitussuunnitelma
- Haku- ja päätösvaiheen kokonaiskustannuksia laskettaessa otetaan huomioon vain rahoitus, joka on jo vahvistettu
- Kokonaiskustannuksiin ei tule sisällyttää kuluja, jotka eivät kulje suorituspaikan kirjanpidon kautta
- Hakija esittää hakemuksessaan **kustannusarvion, joka sisältää arvion rahoituksen vuosittaisesta tarpeesta menolajeittain.**
- Lisäksi hakija selvittää hakemuksessaan **rahoitussuunnitelman eli samaan hankkeeseen jo myönnetyn sekä hankkeen toteutuessa suorituspaikan tarjoaman rahoituksen.**
- **Kustannusarvion realistisuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota.**
- **Menolajittainen kustannusarvio on perusteltava tutkimussuunnitelmassa.**
- Mikäli muita rahoittajia ei ole, suorituspaikan osuus hankkeen kulujen rahoittamisesta on vähintään 20 %. Jos muita rahoittajia on, näidenkin rahoittajien osuuksien tulee kulkea suorituspaikan kirjanpidon kautta.

Kokonaiskustannusmallityöryhmä

Akatemia asetti 25.8. **KKM-työryhmän** (Akatemian tiedotteet www.aka.fi)

- Edustettuna yliopistot, OKM, VM, Tekes ja Akatemia
- Tehtävät
  - selvittää kokonaiskustannusmallin soveltamisen käytännöt maksatus mukaan lukien tutkimusrahoittajien ja rahoitusta saavien tutkimusorganisaatioiden keskuudessa
  - identifioida parhaat käytännöt ja mahdolliset ongelmat
  - tehdä ehdotukset käytäntöjen yhtenäistämiseksi ja yksinkertaistamiseksi sekä näihin liittyvistä toimista aikatauluineen ja vastuutahoineen
  - tehdä ehdotukset soveltamisalaksi tutkimusrahoituksessa